

20 ANYS DE GANXETS

Ganxets, grallers del Baix Camp, de la Germandat de Sant Isidre i Santa Llúcia (Reus)

Ganxets

REUS, TERRA DE GRALLERS

Reus compta en les seves pàgines d'història local amb una notable presència de formacions de grallers. Un dels pilars que va fer possible aquesta permanència és la també llarga tradició gegantera lligada a la ciutat. La necessitat de música que fes ballar els gegants va fer que es mantingués i que després diversos estudiosos s'interessessin per les característiques de la gralla i fins i tot en potenciessin el desenvolupament i l'evolució.

En els arxius d'història local de la ciutat ja es troben mencions de *dulzaina* i *tamboril* cap a l'any 1792, però no és fins al 1910 que es troba documentat l'acompanyament de la colla dels gegants de Reus (Baix Camp) per un grup de grallers.

LA GRALLA LLARGA I ELS GRALLERS DE REUS

No és fins a l'any 1942 que l'Ajuntament de Reus compra el que s'anomena «gralla llarga», que té claus que augmenten la tessitura greu de les gralles fins llavors conegudes. Aquest fet fa que músics provinents d'altres tipus de formacions optin per aquest nou instrument i entrin a formar part de les formacions de grallers de l'època.

A causa de la creixent necessitat de formacions de grallers per abastir les necessitats musicals dels actes festius de la ciutat de Reus, a partir del 1952 és habitual que es facin venir músics de fora de la ciutat. És per això que els mem-

GERARD POUQUET

*Festa Major de Sant Pere de Reus, juny de 2009.
D'esquerra a dreta: Albert Carbonell, David Gazquez,
Maria Boixadera i Daniel Carbonell.*

bres de la Colla de Reus varien al llarg de la seva trajectòria. Se sap que l'any 1976 el timbaler Emili Calabuig cedeix el seu lloc en favor del seu germà, Vicenç Calabuig. Amb aquest canvi s'arriba als volts de 1983, any en què apareixen nous músics amb noves aportacions que es constitueixen com a Grallers de Reus.

INVESTIGACIÓ I PEDAGOGIA

Ja cap a finals dels anys vuitanta, entitats com Carrutxa dediquen part dels seus esforços a recuperar alguns balls del seguici popular de Reus. Aquesta recuperació dels balls va acompanyada de la necessitat de comptar amb més formacions de músics tradicionals. Tot plegat fa que la gralla s'expandeixi a tota la ciutat. Això és gràcies a diverses iniciatives de formació

musical tradicional com el grup de Grallers dels Gegants de Reus, l'Escola de grallers dels Xiquets de Reus, l'Orfeó Reusenc, i, ja entrats els anys noranta, es crea l'Aula de Sons.

GANXETS, GRALLERS DEL BAIX CAMP

Durant els anys vuitanta l'Esbart Dansaire del Baix Camp, que formava part de la Germandat de Sant Isidre i Santa Llúcia de Reus, es feia acompanyar per música de gralles. El repte d'acompanyar totes les danses d'un esbart és el que motiva la producció d'arranjaments nous i la voluntat de millorar la qualitat interpretativa del grup de grallers. Comencen així a rebre classes de Jordi Aixalà i Roser Olivé. L'any 1990 es fa oficial la formació Ganxets, grallers del Baix Camp, com a entitat

pròpia, tot i que continuarà vinculada a la Germandat.

Joan Calba és el primer cap de colla de Ganxets. Les funcions principals del grup eren acompanyar gegants i fer cercaviles en poblacions de l'entorn, es mantenen especialment vinculats als elements del seguici popular de Reus, com el gegant Carrasquet, els gegants de Reus, els balls de Bastons, el ball de Valencians. En els últims anys també han col·laborat en la creació musical del ball de Cavallets, el Lleó, la Moixiganga i la Víbria, tots ells de Reus. Actualment acompanyen els nanos de Reus per Sant Pere i per Misericòrdia, les dues festes majors de la ciutat.

Al llarg d'aquests vint anys han format part de Ganxets: Joan Calba, Carles Clavero, Albert Carbonell, Daniel Carbonell, Joan

Carles Pinyol, Rubén Jordà, Adrià Jordà, David Gázquez, Sergi Timoneda, Sara Puget, Lluís Grau, Pere Olivé i Maria Boixadera.

GANXETS I LA GRALLA LLARGA

Als anys noranta els membres de Ganxets van decidir dedicar els seus esforços a seguir les petjades dels Grallers de Reus i es decideixen a recuperar aquelles gralles llargues característiques d'aquella formació mítica. Així, pels volts de l'any 1996, gràcies al luthier Jordi Aixalà i amb la col·laboració de Daniel Carbonell, construeixen una còpia de la gralla de quatre claus d'en Caselles, localitzada al Museu Salvador Vilaseca. Al mateix temps també s'estava treballant en la recuperació de la gralla baixa als tallers de Pau Orriols (Vilanova i la Geltrú), en col·labo-

ració amb el graller vilafranquí Xavier Bayer i de, més tard, Daniel Carbonell. Fruit de tota aquesta tasca d'investigació es crea o recupera la gralla baixa, que permetrà ampliar el repertori i recuperar-ne d'altre ja perdut.

EL CONCERT DE SANTA LLÚCIA

Amb l'objectiu de donar a conèixer el repertori de concert per a gralla, Ganxets organitza des de bon començament el Concert de Grallers de Santa Llúcia. Aquest acte es concep com a punt de trobada per a tots aquells interessats en la gralla. Anualment, i pels volts de la diada Santa Llúcia, just durant els mesos de menys activitat festiva, s'ofereix una mostra local i forana de diverses formacions musicals de la família de les gralles.

JOAN CALBA

JOAN CALBA

JOAN CALBA

DAVID GÁZQUEZ

(1) Festa Major de Vila-seca (Tàrragona), gener de 1994. D'esquerra a dreta i de dalt a baix: Lluís Grau, Ruben Jordà, Sergi Timoneda, Sara Punyet, Joan Calba, Albert Carbonell, Daniel Carbonell i David Gázquez. (2) Viatge a Sant Joan (Mallorca), l'estiu de 1994. D'esquerra a dreta i de dalt a baix: Joan Carles Pinyol, Joan Calba, Ruben Jordà, David Gázquez, Albert Carbonell, Daniel Carbonell i Adrià Jordà. (3) Plaça de Sant Jaume de Barcelona, trobada de gegants, febrer de 1996. D'esquerra a dreta: Daniel Carbonell, Ruben Jordà, Carles Clavero, David Gázquez, Roser Olivé, Adrià Jordà i Joan Calba. (4) Fotografia promocional del grup, setembre de 2003.

GERARD POUQUET

Festivitat de Corpus a Reus, juny de 2006. D'esquerra a dreta: Gerard Pouquet, Jordi Robert, David Gazquez, Maria Boixadera, Jordi Mestres i Daniel Carbonell.

Hi han participat, al llarg de les fins avui 18 edicions, grups de gralles d'arreu de Catalunya, grups de dolçaines provinents d'arreu del País Valencià, també grups de *dulzaina* castellana, de *gaita* navarresa o basca, i grups de *gaita* aragonesa, entre d'altres.

GANXETS EN L'ACTUALITAT

Cap a l'any 1997 el grup es consolida amb la formació de tres gralles, dues de dolces i una de baixa o llarga, i un timbal. Amb aquesta formació obren noves vies d'actuació i nou repertori que abraça des de peces del segle XIX fins a l'adaptació i arranjament de repertori modern. Actualment, aquest grup pot donar resposta a diverses necessitats musicals, ja sigui la primigènia com a músics acompanyants de balls i danses tradicionals d'arreu del Principat, o bé concerts de música tradicional o balls de gralles.

Per una banda, han recuperat i posat en ús, conjuntament amb altres colles, el repertori de ballables i les fantasies de concert de tombant del segle XX, considerada l'època d'or de la gralla.

Per una altra, han estat pioners a arranjament ballables propers al *rock & roll* i la música disco. Amb això

XV Concert de Grallers de Santa Llúcia de Reus, desembre de 2005. D'esquerra a dreta: Pere Olivé, David Gazquez, Maria Boixadera i Daniel Carbonell.

aconsegueixen fer del ball de gralles un acte festiu multitudinari, insòlit fins fa ben poc, com es pot gaudir cada 30 d'agost, la nit de Sant Fèlix, a Vilafranca del Penedès.

Actualment, Gaxnets, grallers del Baix Camp, està format per Daniel Carbonell (gralla dolça primera), Maria Boixadera (gralla dolça segona), David Gázquez (gralla baixa tercera) i Albert Carbonell (timbal).

Aquests quatre membres han compartit el seu coneixement de l'instrument ja des de l'Aula de Sons de Reus i també des d'altres centres de formació, com l'Escola de Música Tradicional del Pe-

nedès (l'Arboç), l'Escola de Grallers dels Castellans de Sant Cugat, tallers de gralla a Barcelona i altres localitats, etc. Concretament, Daniel Carbonell, en l'actualitat, és professor de gralla a l'Escola Superior de Música de Catalunya (ESMUC) i a l'Aula de Música Tradicional de la Generalitat de Catalunya (a la seu que hi ha a la ciutat de Lleida).

És gràcies a l'aprenentatge i les experiències viscudes al llarg d'aquests vint anys que Gaxnets arriba a l'any 2010 amb ganes de continuar treballant, formant i, en definitiva, fent música allà on se'n necessita.

MATERIAL EDITAT

Ganxets sempre ha tingut un interès especial a editar material sobre la gralla i durant aquests vint anys ha participat en l'edició de diferents treballs discogràfics i publicat un llibre de partitures de repertori per a gralla, com són:

Festa Major de Reus

(CD, Audio-Visuals de Sarrià, 1998)

Produït pel Col·lectiu Reusenc d'Activitats Culturals, CRAC, aquest CD vol recollir totes les músiques i sons de la Festa Major de Sant Pere de Reus, des de les campanades de crida fins a les músiques que acompanyen els elements festius del seguici popular, passant per l'emblemàtica i tradicional tronada. Ganxets enregistra totes les melodies que s'hi interpreten amb gralla i timbal.

Terços amunt!

(CD, Discmedi, 2003)

Gràcies a l'acord entre quatre grups de grallers, Bufalodre (Valls), Canya d'Or (Reus), Vernets (Vilafra de Mar) i els mateixos Ganxets (Reus), aquest disc és un recull de les músiques que es troben entorn del fet casteller (tocs, retretes, moixigangues, ball de valencians, processons, ofertoris, etc.).

Ara ballen els gegants

(CD, Tecnosaga, 2006)

Ganxets ha acompanyat durant molts anys els gegants de la ciutat de Barcelona. Gràcies a aquesta col·laboració, la Coordinadora de Geganters de Barcelona, amb motiu del seu 20è aniversari, proposa a Ganxets l'arranjament i enregistrament de totes les músiques de gegants de Barcelona, tant tradicionals com de nova creació.

15è Concert de Grallers de Santa Llúcia

(CD, Tecnosaga, 2006)

Per celebrar els 15 anys del concert es grava aquest CD, en què hi participen 15 grups que en algun moment han intervingut en aquest acte.

Fruit de la participació en diferents esdeveniments musicals que es fan arreu de Catalunya i de l'Estat espanyol, Ganxets té l'oportunitat d'aportar el seu so a d'altres treballs discogràfics, com són:

XVI Tradicionàrius

(CD, Discmedi, 2003)

Aquest disc és testimoni del cicle de concerts del festival Tradicionàrius que organitza el Centre Artesà Tradicionàrius de Barcelona durant els mesos de gener, febrer i març. Ganxets té l'oportunitat d'enregistrar el tema *Gigantes y Cabezudos*, un fragment d'una sarsuela arranjada per Isidre Borrell, en l'edició del CD de l'any 2003.

XVII Tradicionàrius

(CD, Discmedi, 2004)

En aquesta ocasió Ganxets enregistra *La balsa de aceite*, de Narcís Carbonell, per a l'edició del 2004.

Tuterako Gaiteroak eta askoz gehiago

(CD, autoeditat dels Gaiteros de Tudela, 2004)

Els Gaiteros de Tudela, amb motiu del seu 25è aniversari, graven un CD que compta amb múltiples col·laboracions, entre les quals també hi ha la de Ganxets. Hi interpreten l'adaptació de «L'Estaca», de Lluís Llach, que es va arranjair expressament per a gaites i timbals navarresos i gralles i timbal de grallers.

Ganxets no només ha publicat material sonor, sinó que també ha contribuït a difondre i documentar el seu repertori. Els llibres de partitures que ha editat fins ara són:

Músiques del temps

(Edicions del Migdia, 2003)

S'hi recull una part del repertori que interpreten des dels primers anys. Hi trobareu tant temes de concert o de ball com de cercavila.

Terços amunt! (Dínsic, 2004.

Col·lecció «Calaix de Solfa»)

Aquest llibre recull totes les obres gravades en el CD del mateix títol. L'edició és a cura de Xavier Bayer (els Vernets) i Iris Gayete (Bufalodre), amb l'ajuda dels membres de la resta dels grups que participen en el disc (Bufalodre, Canya d'Or, Ganxets i Vernets).

Músiques del temps

(volum II) [en preparació, 2010]

Amb motiu del seu 20è aniversari, Ganxets està treballant en l'edició d'un nou recull de partitures inèdites del repertori habitual del grup. Preveu que es publicarà pels volts de la 19a edició del Concert de Grallers de Santa Llúcia de 2010.

Si els voleu conèixer més:

www.ganxets.cat

www.myspace.com/ganxets/

info@ganxets.cat